

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc Zuzana Získalová: *Užití krizové intervence školními psychology.*

Jednou z hlavních činností školních psychologů (ŠP) jsou individuální konzultace a poradenství žákům. Zejména v poslední době jsou stále více označovány jako krizové intervence (KI). Ty přitom spojujeme spíše k psychoterapeuty nebo klinicky orientovanými psychology. A občas jsou vyslovovány pochyby o dostatečné kvalifikovanosti ŠP k těmto intervencím.

Diplomantka se proto zaměřila na otázku, jak ŠP využívají KI. První část bilančující dosavadní poznatky vychází z relevantních empirických zjištění a teoretických modelů školní psychologie a profese ŠP. V rámci vymezení profese se věnuje především náplni práce a škále činností na škole – v teoretické rovině, v řeči legislativy i v „řeči praxe“. Dokládá, že individuální poradenství, konzultace i to, co ŠP v různých konotacích označují jako KI, představuje trvale velmi frekventovanou, ne-li dominantní činnost ŠP. Proto se následně věnuje KI obecně, jejím formám a principům. Důraz klade na specifika krizí v dětském věku a dospívání a na specifika KI s těmito klienty. Zřetelně vystupuje hlavní problém: velká škála toho, co je možné za krizi považovat, a význam prostředí, ve kterém se KI odehrává. Práce s prameny - jejich výběr, prezentace i interpretace jsou jednoznačně na velmi dobré odborné úrovni. A dobře zdůvodňují výzkumné otázky.

K této části mám otázku: vzhledem k nárůstu tématu well-beingu a ohrožení duševního zdraví dětí lze čekat tlak na zúžení role ŠP na krizového intervenanta. Vyplývá z toho podle prostudované literatury nějaké riziko pro služby ŠP škole?

Výzkumná část byla pečlivě připravena. Mj. pilotním rozhovorem, který vedl k úpravě polostrukturovaného rozhovoru s 10 ŠP zejména ZŠ, ale také SŠ (G, SOŠ a SOU). Jejich výběr byl účelový a zdůvodněný (dozvídáme se nejen o stupni školy, délce praxe, věku, délce působení na současné škole, ale také o jejich dalším vzdělávání). Aplikace metodologie klasické zakotvené teorie, resp. tematické analýzy umožnila hledat odpovědi na výzkumné otázky. Ty se v souladu s vágním vymezením krize v dosavadních výzkumech zaměřily na pojetí (definování) krize respondenty, návazně na frekvenci KI, témata KI a hlavně na specifické postupy kontaktu, postupu a ukončení KI, které ŠP volí. Přepsané rozhovory byly analyzovány i s pomocí ATLAS.ti programu: od kódů, přes kategorie, až k tématům KI ve škole.

V posudku nebudu dále rekapitulovat jednotlivé kapitoly. Vyzdvihnu jen dvě charakteristiky a předložím jednu otázku. Jednotlivé kódy jsou dobře doloženy výroky respondentů a kategorie, které pak tvoří, jsou vesměs přesvědčivé. Druhým, a to podstatnějším výsledkem práce, je skutečnost, že kategorie a témata vyúsťují v zajímavý nový koncept „školní krizové intervence“. Všechny zjištěné charakteristiky ŠKI totiž doloženě demonstrují specifika, zdůvodněné odlišnosti KI prováděné ve školním prostředí ŠP. Jde o proaktivnost (sám vyhledává, a nabízí se žákům již při prvních projevech krize), dále o funkci prvního záchytu (velmi často odesílá jinam), konečně i o průběžné a déledobé monitorování v průběhu i

následně po KI nebo o tzv. rozšířenou intervenci. To vše se určitě v KI v jiných zařízeních nevyskytuje.

Otázka k obhajobě pro tuto část diplomové práce: *nejčastější typ (téma) krize „nezvládaná každodenní zátěž“ vyvolává otázku, zda skutečně jde o krizi v základním vymezení (akutní, nezvládnutelná jedincem, s důsledky hrozícími poškozením zdraví apod.): jak by diplomantka vyvrátila námitku, že jde o agravaci běžných náročných školních situací?*

Celkově práci hodnotím velice pozitivně. Diplomantka prokázala na vysoké úrovni práci s odbornými prameny, schopnost formulovat výzkumný problém a dovednosti provést korektně empirický výzkum a kriticky interpretovat jeho výsledky. Jednoznačně práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 29. 4. 2024

prof. Stanislav Štech